

ISSN: 2146-1740
https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd,
Doi: 10.54688/ayd.1330636

Araştırma Makalesi/Research Article

**AKADEMİK GİRİŞİMCİLİK NİYETİ:
BİREYSEL VE ÇEVRESEL FAKTÖRLERİN ROLÜ***
ACADEMIC ENTREPRENEURIAL INTENTION:
THE ROLE OF INDIVIDUAL AND CONTEXTUAL FACTORS

Emine Beyza AYKUTOĞLU¹ Ebru ÖZTÜRK KÖSE²

Öz

Makale Bilgi

Gönderilme:
20/07/2023

Kabul:
04/10/2023

Akademik girişimcilik bilim insanlarının araştırmalarını sosyal ve ekonomik açıdan fayda sağlamak için ticarileştirme faaliyetleridir. Akademik girişimciliğin önemi artmakla beraber akademik girişimciliği belirleyen faktörler üzerine olan araştırmaların gerekliliği devam etmektedir. Bu sebeple, mevcut çalışma akademik girişimcilik niyeti ile belirleyici faktörler arasındaki ilişkiyi geliştirmekte olan bir ülke ve şehir özelinde incelemektedir. Bu araştırmanın başlıca amacı akademisyenlerin girişimcilik niyetlerine etki eden bireysel (psikolojik faktörler, insan sermayesi ve sosyal sermaye) ve çevresel (iş ortamı, pazar ve bilgi engelleri) faktörleri analiz etmektir. Akademik girişimcilik literatüründeki bilgiler ışığında mevcut çalışma bütünsel bir perspektifle bireysel ve çevresel faktörleri bir arada incelemektedir. Araştırma 2022 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi bünyesinde fakültelerde görev yapan 348 akademik personel ile yüz yüze anket yöntemi uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre yaratıcılık, algılanan fayda ve kendine güven gibi psikolojik faktörlerin, girişimcilik üzerine aldığı eğitimi ve deneyimi içeren insan sermayesinin ve çevreleriyle iletişimi ve yakın bağlarını içeren sosyal sermayenin girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi olduğu saptanmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan çevresel faktörlerden olan, olumlu iş ortamının ve pazar engellerinin akademisyenlerin girişimcilik niyetine anlamlı etkisi görülmezken, bilgi engellerinin girişimcilik niyeti üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, girişimcilik niyetinin oluşmasında bireysel faktörler kadar çevresel faktörlerin de etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik girişimcilik niyeti, Bireysel faktörler, Çevresel faktörler, Üniversite, Gelişmekte olan ülkeler.

Jel Kodları: JO1, I23, M13.

*Bu çalışma, Dr. Öğr. Üyesi Ebru ÖZTÜRK KÖSE danışmanlığında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde Emine Beyza AYKUTOĞLU tarafından hazırlanan "Bireysel ve Çevresel Faktörlerin Akademik Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma" isimli Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

¹Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-7676-706X, beyza.aykutoglu@gmail.com

²Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-4056-4105, ebru.ozturk@gop.edu.tr

Etik Beyan: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 04.03.2022 tarihli ve E-36763901-044-140256 sayılı numaralı izin alınmıştır.

Atf: Aykutoğlu, E.B. & Öztürk Köse, E. (2023). Akademik girişimcilik niyeti: Bireysel ve çevresel faktörlerin rolü. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14 (2), 591-620.

Abstract

Article Info

Received:
20/07/2023

Accepted:
04/10/2023

Academic entrepreneurship is the commercialization of scientists' research to benefit socially and economically. Even though the importance of academic entrepreneurship is increasing, the necessity of research on the antecedents that determine academic entrepreneurship continues. For this reason, this study examines the antecedents of academic entrepreneurial intention in an emerging country and city. The main purpose of this research is to analyze the individual (psychological factors, human capital, and social capital) and environmental (business environment, market, and information barriers) factors that affect academic entrepreneurial intention. Based on the academic entrepreneurship literature, this research examines individual and environmental factors with a holistic perspective. The data is collected via the face-to-face survey method with 348 academic staff working in the faculties of Tokat Gaziosmanpaşa University in 2022. The results show that psychological factors such as creativity, perceived usefulness, and self-confidence; human capital, which includes education and experience in entrepreneurship; and social capital, which includes communication and close ties with their environment, have positive and significant effects on entrepreneurial intention. While the favorable business environment and market barriers do not significantly affect the academic entrepreneurial intention, the knowledge barriers negatively and significantly affect the entrepreneurial intention.

Keywords: Academic entrepreneurial intention, Individual factors, Environmental factors, Universities, Emerging economies.

Jel Codes: JO1, I23, M13

Extended Summary

Academic entrepreneurship studies have been growing over the years. The evolving role of universities has been significant on this path since they are the driving forces of economic development. The third mission of academia, in addition to its research and teaching activities, has been critical in shaping industrial competitiveness. In this regard, universities have been important hubs of entrepreneurial activity, such as spin offs. However, it is essential to note that spin-offs' emergence has been mostly investigated in developed economies. The critical role of emerging economies needs to be taken into account here, and more studies are needed to understand the concept of academic entrepreneurship in a university operating in an emerging economy. Previous studies focusing on academic entrepreneurship in an emerging economy context have investigated the antecedents that drive academics to be entrepreneurs. However, these studies have mainly focused on individual factors, such as psychological ones, and excluded the vital role of environmental factors. Therefore, this gap in the existing literature needs to be investigated. In this regard, this research explores the role of individual and environmental factors in shaping academic entrepreneurial intention in an emerging economy context, Tokat/Turkey. Overall, this study's primary purpose is to examine the concept of academic entrepreneurship in an emerging country in detail and determine the individual (psychological factors, human capital, social capital) and environmental (business environment, market, and knowledge barriers) factors that affect academic entrepreneurial intention. The research data were obtained by applying a face-to-face survey of 1464 academic staff working in the faculties of Tokat Gaziosmanpaşa University in 2022. Due to time and difficulty in accessing academics, 348 responses were received. Descriptive statistical techniques, frequency analysis, reliability, Pearson correlation analysis, and multiple regression analysis were used to interpret the predicted model. The findings show that psychological factors (creativity, perceived usefulness, and self-confidence), human capital (entrepreneurship education and experience), and social capital have a positive and significant effect on the entrepreneurial intention of academics. However, the results show that the positive business environment and market barriers, among the environmental factors discussed within the scope of the study, do not affect the entrepreneurial intention of academics. Expectedly, the results show that the knowledge barriers negatively affect the entrepreneurial intention of academics. Overall, this research contributes to academic entrepreneurship literature in several ways. First, it adds to the literature by explaining the antecedents of academic entrepreneurial intentions by focusing both on individual and environmental factors. Rather than merely testing the influence of psychological factors as the antecedents of academic entrepreneurial intention, this research also looks at the impact of human capital and social capital to understand individual factors. Additionally, this research investigates the role of the environment as the antecedent of academic entrepreneurial intention. More importantly, this research does that by incorporating the influence of barriers within the business environment. Second, this study takes place in an under-researched emerging economy context, Turkey, where understanding the role that individual and environmental factors may play in shaping entrepreneurial intentions could prove valuable. Most studies on entrepreneurship have focused on developed economies, with very few focusing on emerging economies. Finally, this research has implications for researchers, practitioners, and academics, as well as managers and policymakers, who need to consider different factors that may influence the antecedents of intentions to increase overall academic entrepreneurship. In sum, individual and environmental factors can shape the entrepreneurial intention of academics by raising awareness and providing education and support.

1. Giriş

Girişimcilik kavramı günümüzde dünyanın gördüğü en güçlü ekonomik etkidir. Yalnızca bir iş kurma amacı olmayıp bulunduğu işi, çalışma koşullarını geliştirmek ve iyileştirmek için fırsatları, yöntemleri arama ve kullanma becerilerine sahip, bunları değerlendirebilen çalışanları da ifade etmektedir (Gartner, 1989; Lumpkin & Dess, 1996; Sharma & Chrisman, 1999). Literatürde girişimcilik kavramını Drucker (1985) yeni bir zenginlik üretme olanağı ile var olan kaynakları birleştiren yenilikçi bir faaliyet olarak, Hisrich ve Peters (2002) ise gerekli zaman ve çabayı harcayarak, finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenip kişisel tatminle sonuçlanan yeni bir şey bulma şeklinde tanımlamaktadır. Akademik girişimcilik ise, bağımsız ya da kurumsal olarak hareket eden kişi ya da kişilerin oluşturduğu grupların üniversite ortamında oluşan örgütsel yaratım, yenilikçi eylemler ya da yenilenme eylemlerinin tümünü ifade etmektedir. Üniversitelerde oluşturulan bilgilerin yayılmasını ve ticarileştirilmesini sağlayan akademisyenler, teknisyenler ve araştırmalara katkıda bulunan lisansüstü öğrenciler de bu kavramın kapsamına girmektedirler (Brennan & McGowan, 2006). Üniversiteler bünyesindeki bilimsel çalışmaların ticari uygulamalara dönüştürülebilmesi akademik girişimcilik kavramının temelini oluşurmaktadır. Bu konuda yapılan ilk çalışmalara göre akademik girişimcilik üniversitede yapılan araştırmalardan elde edilen teknolojiye bağlı girişim faaliyetleri olarak ifade edilirken, son dönemde yenilikçilik, risk içeren ve kişi veya kurum için finansal getirilere yol açan geleneksel öğreti ve araştırma şekilleri dışında gerçekleşen etkinlikler olarak ifade edilmektedir (Huyghe & Knockaert, 2015). Bu etkinlikler ticari kazanç sağlamının ötesinde kaynak, bilgi ya da sosyal sermaye elde etmek gibi farklı amaçlarla gerçekleştirilebilmektedir (Klofsten & Jones-Evans, 2000; Perkmann vd., 2013). Akademik girişimciliği ve bu önemli etkilerini daha da yaygın hale getirmek için, akademik girişimcilik niyetini etkileyen belirleyicilerin incelenmesi gerekmektedir.

Son yıllarda girişimcilik araştırmalarında girişimcilik niyetinin incelenmesi, anahtar bir yaklaşım haline gelmiştir. Girişimcilik konusunda hem psikolojik hem ekonomik alanda yapılan araştırmalar niyete dayalı bir bakış açısı benimsemeye ağırlık vermektedir. Çünkü girişimcilik niyeti, girişimci davranışı geniş bir yelpazede tanımlayan kavramsal bir merkez olarak görölmektedir (Krueger & Carsrud, 1993). Girişimcilik niyeti, girişimci davranışın en önemli belirleyicisidir. Girişimcilik niyeti, bireyin girişimciliğe karşı ne kadar istekli ve hazır olduğunu ayrıca girişimci davranışı gerçekleştirmek için taahhüt etmeyi planladığı çabayı

göstermektedir. Girişimcilik konusunda insanlar önemli bilgi birikimine sahip olsalar bile niyetleri bulunmadığında girişimciliğe geçiş yapmaktan kaçınacaklardır (Krueger vd., 2000).

Bandura'ya (1999) göre, niyet ve eylem, zaman içinde ayrılmış işlevsel bir ilişkinin farklı yönleridir. Niyet, eylemin önemli bir öncülü olup girişimcilik niyetinin incelenmesi, insanların girişimci biliş ve davranış kalıplarına ilişkin anlayışlarını derinleştirebilmektedir (Barbara, 1988). Akademik girişimcilik niyetinin anlaşılması için mevcut literatür bireysel olarak akademisyenlerin önemine dikkat çekmektedir. Bireysel düzeydeki güdülerin akademik girişimciliğin en iyi belirleyicileri olduğuna işaret edilmektedir (Clarysse vd., 2011). Mevcut araştırmalar akademisyenlerin girişimcilik niyetini anlamak için psikolojik ve ekonomik bir yaklaşım gerektiğini vurgulamaktadır. Bundan ötürü akademik girişimcilik niyetinin kavramsal bir modelini kurarken, ekonomik perspektifi de dahil etmek gerekmektedir (Miranda vd., 2017; Obschonka vd., 2012). Modellerin çoğu, girişimci davranışa ilişkin niyetlerin belirlenmesinde hem bireysel hem de çevresel değişkenlerin önemli olduğunu savunmaktadır (Krueger vd., 2000). Kişinin deneyimi, sahip olunan değerler, tutumlar ve motivasyonlar bireyleri girişimcilik niyetine yatkın hale getirmektedir. Ayrıca, siyasi, politik, ekonomik faktörler ve sosyal ağlar, fırsat ve kaynakların algılanması gibi etkenlerde girişimcilik niyetinin oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Aldrich & Zimmer, 1986). Mevcut literatüre göre, bireylerin algıladıkları çevresel faktörlerin girişimci olma yolunda kilit belirleyiciler olduğu dikkat çekmektedir (Ucbasaran vd., 2008). Çevre, girişimciliği destekler nitelikte olduğunda bireyler girişimci faaliyetlerde bulunmaya daha yatkın olacaklardır (Liñán & Chen, 2009).

Akademik girişimciliğe bütüncül bir perspektiften bakan araştırmaların sayısı sınırlı olduğu için, akademik girişimcilik kavramının derinlemesine incelenmesine ve akademisyenlerin girişimcilik niyetlerini şekillendiren faktörlerin tespitine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada bireysel ve çevresel faktörler beraber incelenerek akademik girişimcilik niyetinin belirleyicilerinin anlaşılması hedeflenmektedir. Mevcut çalışmaların çoğunluğu ya bireysel ya da çevresel faktörlere ayrı ayrı odaklanmıştır. Bu sebeple bireysel faktörlerin çevresel faktörler ile entegrasyonu önem kazanmaktadır (Feola vd., 2019; Miranda vd., 2017). Bireysel faktörler başlığı psikolojik literatürü göz önüne alındığında yaratıcılık, algılanan fayda ve kendine güven değişkenlerini kapsamaktadır (Boukamcha, 2015; Douglas & Fitzsimmons, 2011). Girişimci olma kararı, girişimcinin yaratıcılığı ve girişimin uygulanabilirliği ile ilgili olumlu algılarının yanı sıra girişimci özgüveninden de etkilenmektedir (Douglas & Shepherd, 2002; Otache vd., 2021). Mevcut literatürde bireysel değişkenler sadece psikolojik faktörler olarak değerlendirilmiş olmakla beraber, bireylerin

yetenek ve becerilerinin de bu bağlamda değerlendirilmesi önemlidir. Bu çalışmada insan sermayesi ve sosyal sermaye girişimcilik sonuçlarının öncüllerini oluşturmakta olup bireysel faktörler olarak değerlendirilmektedir (Kim & Aldrich, 2005; Unger vd., 2011). Çevresel faktörler başlığı altında ise bulunulan iş ortamı ve engeller (pazar ve bilgi engelleri) girişimcilik niyetinin açıklanmasında literatürde yer alan modeller ışığında incelenmektedir (Ajzen, 1991; Bird, 1992). Sonuç olarak bu çalışma akademik girişimcilik niyetine etki eden hem bireysel hem de çevresel faktörleri bağlamsal olarak bütünleştiren bir model sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ek olarak girişimcilik ve akademik girişimcilik niyeti üzerine etki eden belirleyicileri geliştirmekte olan ülke ve şehir bazında ele alarak mevcut yazına katkı yapmayı amaçlamaktadır. Mevcut çalışmaların çoğunluğu akademik girişimcilik olgusunu gelişmiş ülkeler özelinde incelemiştir (Davey vd., 2016; Feola vd., 2019; Meoili & Vismara, 2016; Miranda vd., 2017; Muscio vd., 2016). Bu bağlamda girişimcilik niyeti yazında oldukça çalışılmış olmakla birlikte geliştirmekte olan ülke bazında bireysel ve çevresel perspektif ile bütüncül açıdan ele alınması ve akademik olarak incelenmesi akademik girişimcilik niyeti kavramına dikkat çekme adına önemli olup özgünlük taşımaktadır.

2. Literatür Taraması ve Hipotezler

Bu çalışma bireysel ve çevresel faktörlerin akademik girişimcilik niyetine olan etkisini araştırmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki bölümlerde çalışmada kullanılan değişkenlere ilişkin kavramsal açıklamalara yer verilmekle beraber öne sürülen hipotezler açıklanmaktadır.

2.1. Akademik Girişimcilik

Üniversitelerde yürütölen araştırmalar, girişimci fikir ve temel teknolojilerin oluşumunda artan bir kaynak durumundadır. Üniversitelerdeki araştırma programları ile üretilen bilgilerin ticarileştirilme ve gelir yaratmak için kullanılabileceği düşüncesini ilk belirten Etzkowitz (1983), modern ekonomide kalkınma faaliyetlerinde üniversitelerin etkilerini girişimci üniversite kavramı ile ifade etmiştir. Zamanla girişimci üniversite fikri kapsamı daraltılarak daha spesifik olan akademik girişimcilik kavramı ile somutlaştırılmıştır. Akademik girişimcilik, araştırma sonuçlarını ticarileştirmek amacıyla üniversitelerin ve endüstri ortaklarının çabalarını ifade eden şemsiye bir terimdir (O'Shea vd., 2004). Akademik girişimcilik, üniversitelerin ve üniversite bünyesindeki bilgi üreticilerinin elde ettikleri araştırma çıktılarının topluma ve ekonomiye kazandırma durumunu ifade etmektedir. Özellikle bilgi temelli ekonomilerde üniversitelerin rollerinin değişmesine bağlı olarak akademik girişimcilik kavramı karşımıza

çıkılmaktadır. Bunun nedeni ise bilimsel ve teknolojik bilgilerin ticarileştirilmesinden elde edilecek faydadır (Storey & Tether, 1998).

Akademik girişimcilik, 1980-1990 yılları arasında teknoloji transfer ofislerinin (TTO) kurulması ile gelişmeye başlamış olup o yıllarda teknoloji transferinde patentleme ve lisanslamaya ağırlık verilmektedir. Zamanla üniversite sanayi iş birliğine gidilerek; sözleşme araştırması, ortak Ar-Ge, danışmanlık ve danışma kurullarında yer almak dahil olmak üzere çok çeşitli bilgi aktarım mekanizmalarına yönelme görülmüştür (Abreu & Grinevich, 2013). Bilimsel bilginin ticarileşmesini desteklemek için birçok üniversite, TTO'lar, tekno parklar ve kuluçka merkezleri gibi kurumsal yapılar oluşturmuş ve destekleyici prosedürler geliştirmişlerdir. TTO'ların misyonu üniversitelerde bulunan yaratıcı düşüncüyü ortaya çıkarmak, uygun olan fikri mülkiyet hakları ile güvence altına alınmasını sağlamak ve dış ortaklara transferini kolaylaştırmaktır (Carlsson & Fridh, 2002). Günümüzde ise akademik girişimcilik; dışarıdan finanse edilen araştırmalara dahil olma, spin-off kurma, bir firma için danışmanlık rolü üstlenme, patentleme ve lisanslama, ortak araştırmalar ve eğitim uygulamalı araştırma merkezleri, teknoloji parklar, dış ortak teşebbüsleri, internet öğretimi, tasarım hakları, telif hakkı, endüstri bağlantı ofisleri, öğretmen topluluğu tasarıları, bilgi aktarımı tasarıları, teknoloji aktarımı ve araştırma grupları gibi bir çok alanda faaliyet göstermektedir (Abreu & Grinevich, 2013).

2.2. Akademik Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyeti, girişimci davranışın en önemli belirleyicisidir. Girişimcilik niyeti, bireyin girişimciliğe karşı ne kadar istekli ve hazır olduğunu ayrıca girişimci davranışı gerçekleştirmek için taahhüt etmeyi planladığı çabayı göstermektedir. Girişimcilik konusunda insanlar önemli bilgi birikimine sahip olsalar bile niyetleri bulunmadığında girişimciliğe geçiş yapmaktan kaçınacaklardır (Krueger vd., 2000). Girişimcilik niyetini tetikleyen faktörleri anlamak, girişimcilik literatürünün çoğunu oluşturur. Literatürde girişimcilik niyetinin belirleyicileri olarak birçok değişken öne sürülmüştür. Modellerin çoğu, girişimci davranışa ilişkin niyetlerin belirlenmesinde hem bireysel hem de çevresel değişkenlerin önemli olduğunu savunmaktadır. Buna göre girişimcilik niyetinin oluşumu, bireyler ve çevre arasındaki etkileşimin bir ürünüdür (Krueger vd., 2000). Kişinin deneyimi, sahip olunan değerler, tutumlar, motivasyonlar, kişilik özellikleri ve kişisel yetenekler, bireyleri girişimcilik niyetine yatkın hale getirebilir. Ek olarak, siyasi ve ekonomik faktörler ve sosyal destek olarak sosyal bağlam, fırsat ve kaynakların algılanması gibi etkenlerde girişimcilik niyetinin oluşmasına katkıda bulunabilir. Genel literatüre göre, girişimcilerin fırsatları belirleme ve bunlardan

yararlanma yetenekleri faaliyet gösterdikleri çevreden büyük ölçüde etkilenmektedir (Ucbasaran vd., 2008). Bireylerin algıladıkları çevresel faktörlerin girişimci olma yolunda kilit belirleyiciler olduğu dikkat çekmektedir. Çevre, girişimciliği destekler nitelikte olduğunda bireyler girişimci olma kararlarını çevrenin olumlu etkisini düşünme eğiliminde oldukları için girişimci faaliyetlerde bulunmaya daha yatkın olacaklardır (Liñán & Chen, 2009). Girişimcilik niyeti, bulunulan ülkenin ekonomik ve politik altyapısından etkilenmektedir. İçinde bulunulan istikrarlı çevre, kişilerin yaptıkları işler dışında girişimcilik fırsatlarına yönelme olasılığını artırmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde girişimciliğin teşviki hakkında çok az şey bilinmekte olup bugüne kadar yapılan çoğu çalışmanın odak noktası gelişmiş ülkelerde girişimciliğin teşviki olmuştur. Gelişmiş ülke ekonomilerinde girişimcilik hakkında bilinen olgular, gelişmekte olan ekonomilerdeki girişimcilik için geçerli olmayabilir. Gelişmekte olan ülkeler tipik olarak gelişmiş ülkelerden çok farklı sosyo-kültürel ve politik-kurumsal ortamlara sahiptir. Girişimcilik çalışmaları, girişimcilik faaliyetlerinin ve bunların öncüllerinin ülkeler arasında önemli ölçüde farklılık gösteren belirli sosyal, kültürel, ekonomik, yasal ve politik bağlamlara bağlı olduğunu, bu nedenle araştırma sonuçlarının gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere genelleştirilmesini sınırladığını göstermiştir (Bruton vd., 2008). Mevcut karşılaştırmalar, girişimcilik niyeti belirleyicilerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Fischer vd., 2019; Schlaegel & Koenig, 2014).

Literatürdeki çalışmaların gelişmiş ülkelere odaklanması ve gelişmekte olan ülkelerin ihmal edilmesi akademik girişimcilik literatüründe önemli bir eksikliktir (Bruton vd., 2008; Hayter vd., 2018). Bu konuda yazında yapılan çalışmalarda ele alınan belirleyiciler ve çıkarımlardan bazıları řu şekildedir. Dalmarco vd. (2018) Brezilya’da yapılan çalışmada akademik girişimciliğin girişimcinin kendi teknolojisine bağlı olduğunu ve girişimcilik eğitiminin bu süreçte oldukça önemli olduğunu göstermiştir. Fischer vd. (2019) gelişmekte olan ülkelerin farklı akademik girişimcilik dinamiklerine sahip olduğunu vurgulamıştır. Brezilya üniversitelerinde yapılan çalışmaya göre akademik girişimciliğin geliştirilmesi noktasında gelişmekte olan ülkelerin çeşitli zorluklarla karşılaştığı vurgulanmıştır. Özetle, mevcut literatür gelişmekte olan ekonomilerde akademik girişimcilik çalışmalarına yönelik genel bir yetersizliğe işaret etmektedir. Ana çıkarım ise gelişmiş ülkelerde belirli üniversitelerde başarılı olduğu kanıtlanmış stratejilerin diğer üniversitelere uyarlanmasında sorunlar yaşanabileceğini göstermiştir. Bu sonuçlara göre, gelişmiş ülkeler gelişmekte olan ülkelere göre akademik

girişimcilik açısından farklılıklar göstermektedir. Bu açıdan mevcut literatüre bu konuda katkı sağlanmalıdır (Hayter vd., 2018).

2.3. Psikolojik Faktörler

Psikolojik teorisinin temelinde girişimci bulunmaktadır ve girişimcinin sahip olduğu özellikler girişimciliği bir olgu olarak açıklamanın anahtarını temsil etmektedir (Gartner, 1989). Bu teori çok fazla sayıda girişimci özelliklerini girişimci niyetin tetikleyicileri olarak ifade etmesine rağmen, girişimciliğin özellikle bilişsel boyutlarını ele almak önemlidir (Boukamcha, 2015; Douglas & Fitzsimmons, 2011). Girişimci olma kararı, girişimcinin yaratıcılığı ve girişimin uygulanabilirliği ile ilgili olumlu algılarının yanı sıra girişimci özgüveninden de etkilenmektedir (Douglas & Shepherd, 2002; Otache vd., 2021).

Psikolojik belirleyicilerden yaratıcılık kavramının girişimci niyetin bir öncülü olarak öne sürülmesi olasıdır. Yaratıcılık, açık olmayan çağrışımları tanımlayıp, mevcut kaynakları belirgin olmayan bir şekilde reforme ederek problemler ve bunların tahmini çözümleri arasındaki ilişkiyi hızlı fark etme yeteneğidir (Zampetakis & Moustakis, 2006). Yaratıcılık, temel bilişsel süreçlerin işleyişinden kaynaklanıyor gibi görünmekte olup bilişsel yöntemde, araştırmacılar yaratıcılık sürecine önem vermektedir. Bunun yanı sıra yaratıcılığın girişimci niyet modelleri açısından yaratıcılık-girişimci niyet bağlantısı ve bu ilişki üzerindeki potansiyel sosyal ve bireysel etkileri yeterince ele alınmamaktadır (Zampetakis vd., 2011). Yazında yaratıcılığın girişimcilikte önemli roller oynadığı yani girişimci yönelimini artırdığını, fırsatların tanınmasını, firma oluşumunu sağladığını, bireysel, kurumsal ve bölgesel girişimcilik performansını artırdığı görülmüştür (Hamidi vd., 2008). Yapılan ampirik çalışmalar akademik araştırmacıların ticari faaliyetlere katılımlarının yaratıcılıklarından, kendi kendine yeterliliklerinden ve uyum sağlama yeteneklerinden büyük ölçüde etkilendiğini göstermiştir (Landry vd., 2006).

Algılanan fayda olgusu ise beklenti teorisi ve öznel beklenen fayda gibi modelleri kullanarak bir bireyin girişimcilik kariyerine devam etme seçimini etkileyen fayda algısını psikolojik açıdan tanımlamayı amaçlamıştır (Campbell, 1992; Katz, 1992). Bireyin beklediği geliri, bu geliri elde etmek için gerekli olan çalışma miktarını, bulunulan riski, bağımsızlık arzusunu ve beklenen iş ortamı algıları gibi faktörlerin toplamı algılanan faydayı ifade etmektedir. Motivasyonun bir uzantısı olan beklenti kavramı işyerinde motivasyonu açıklamada merkezi bir rol oynamaktadır (Ambrose & Kulik, 1999). Beklenti teorisi, bulunulan davranışın bireyin tepkisinin algılanan değeri ile birlikte davranışın tekrar edilme olasılığının artmasına ilişkin beklentiği ifade etmektedir. Bireyler başarılı olmayı umdukları ve elde

edecekleri faydanın yüksek olacağını düşündükleri işlerde daha uzun süre ısrar ederler ve daha fazla çaba harcarlar. Douglas & Shepherd'ın (2000), ekonomiden gelen fikirlere dayanan girişimci niyet modeline göre girişimciliği sürdürme seçimi bir kişinin fayda fonksiyonuna bağlıdır. Obschonka vd. (2012), ekonomik ve psikolojik bakış açılarını bütünleştiren kavramsal bir model geliştirerek bilim adamlarının girişimcilikten bekledikleri faydanın (yani finansal ve itibar kazancının) niyet üzerindeki etkisini açıklamıştır.

Kendine güven, bireyin belirli hedeflere ulaşmak için gerekli olan bir dizi görevi yürütme konusundaki kişisel becerisine duyduğu inanç ve bireyin başarıya ulaşmada sahip olduğu önemli bir varlık olarak kabul edilmektedir (Vidal-Suñé & Antoni, 2013). Otache vd. (2021), kendine güveni “bireyin belirli bir görevi başarabileceğine dair tam bir güven duygusuna sahip olma yeteneği” olarak tanımlamıştır. Buna göre kendine güven, bir bireyin girişimcilikle ilgili görevleri yerine getirebileceğine dair tam bir emin olma yeteneği olarak tanımlanabilir. Psikolojik açıdan insanları daha mutlu kıldığı, başkalarını doğru ya da yanlış şekilde ikna etmeyi kolaylaştırdığı ve bireylerin projeler gerçekleştirme amaçlarına ulaşmak için sebat etme motivasyonunu geliştirdiği için kendine güven, motivasyon beklenti teorisi ışığında değerlendirilmektedir (Bénabou & Tirole, 2002). Bu nedenle, beklenti ve öz-yeterlik teorilerinden elde edilen bilgilere dayanarak, insanlar bir eylemin olumlu sonuçları olduğunu algıarlarsa ve kendilerini gerçekleştirme yeteneğine ve güvenine sahip olduklarını algıarlarsa belirli bir eylemi gerçekleştirecekleri tartışılabilir (Boukamcha, 2015). Mevcut çalışmada ise yaratıcılığın, algılanan faydanın ve kendine güvenin akademik personelin girişimci olma niyetini arttırıcı bir etkiye sahip olacağı savunulmaktadır. Sonuç olarak aşağıdaki hipotezler öne sürülmüştür:

Hipotez 1: Yaratıcılık akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

Hipotez 2: Algılanan fayda akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

Hipotez 3: Kendine güven akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

2.4. İnsan Sermayesi ve Sosyal Sermaye

Psikolojik faktörlere ek olarak girişimcilik çalışmalarında, bireyin sahip olduğu insan sermayesi ve sosyal sermaye girişimcilik sonuçlarının öncüllerini oluşturmaktadır (Kim &

Aldrich, 2005; Unger vd., 2011). İnsan sermayesi belirli bir olgu içindeki eğitim ve deneyim anlamına gelmektedir (Becker, 1964). Buna göre bireyin sahip olduğu uzmanlık, deneyim ve bilgi düzeyinin de dikkate alınmasının çok önemli olduğu belirtilmiştir. Girişimciliğin önemli belirleyicilerinden birisi olan deneyim, geçmişte bir iş kurmuş olmak ya da küçük bir işletmeye sahip olan veya sahip olmuş bir yakın aile üyesi bulunması gibi önceki tecrübelerdir. Deneyimli girişimcilerin iş fırsatlarını ve yenilikçi fırsatları tanımlamakta deneyimsiz olan acemi girişimcilere göre daha başarılı olduklarını göstermektedir (Clarysse vd., 2011; Obschonka vd., 2012). Girişimcilik deneyimleri, belirli hedefler ve rekabet duygusu yaratarak niyeti arttırmaya ve yaratıcılığı teşvik etmeye neden olabilmektedir (Klofsten & Jones-Evans, 2000). Gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalar bilim adamlarının girişimci niyeti teşvik etmek için çeşitli iş deneyimi türlerine maruz kalmaları gerektiğini göstermiştir (Clarysse vd., 2011; Moog vd., 2015).

Girişimcilik eğitimi ise, bir iş girişimini başarılı bir şekilde kurmak ve yürütmek için ihtiyaç duyulan girişimci fikir, farkındalık, bilgi ve becerilerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi ile ilgili eğitimidir. Yapılan araştırmalarda girişimcilik eğitim faaliyetlerinin girişimcilik eğilimlerini olumlu yönde etkilediği ortaya konulmuştur (Giacomin vd., 2011). Mevcut akademik girişimcilik çalışmaları incelendiğinde ise Dietz & Bozeman (2005), endüstride deneyimli olan akademisyenlerin akranlarına göre daha fazla finansman ve daha yüksek bir patent üretkenliği oranına sahip olma eğiliminde olduklarını bulmuşlardır. Az gelişmiş ülke bağlamında Sudan'da akademisyenlerin girişimcilik eğitiminin algılanan davranışsal kontrol aracılığıyla niyete etkisi olduğu tespit edilmiştir (Abdelrahim, 2020). Bu sebeple aşağıdaki hipotezler öne sürülmüştür:

Hipotez 4: İş deneyimi akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

Hipotez 5: Girişimcilik eğitimi akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

Sosyal sermaye ekonomik ortamda bulunan fırsatları elde etmek isteyen bireylerin diğer bireylerle olan etkileşimleriyle oluşturduğu resmi veya gayri resmi ilişkilerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Lin, 2002). Sosyal bağlar, bireylere hem maddi hem de maddi olmayan çok çeşitli kaynaklara erişim sağlar. Bağların sağladığı somut faydalar arasında finansal kaynaklar ve potansiyel olarak değerli bilgilere erişim yer almaktadır. Daha az somut faydalar arasında ise, başkalarından sağlanan destek, tavsiye, teşvik, güven ve elde edilebilecek iş birliği sayılabilir. Bu tür ağlar da çoğu zaman birçok değerli kaynak türünün önemli bir etkeni olup

risk sermayedarları, potansiyel müşteriler, potansiyel çalışanlar gibi faktörleri iknada rol oynadığı görülmüştür. Sosyal sermayenin, bireyleri girişimci rol modelleri ile etkilemesi sebebiyle girişimcilik niyetinin oluşturulması üzerinde önemli etkilerinin olabileceği düşünülmektedir (Krueger vd., 2000). Krabel & Mueller (2009), bilim adamlarının girişimcilik faaliyetlerinin büyük ölçüde patentleme faaliyetine, girişimcilik deneyimine ve araştırmayı ticarileştirmenin faydaları hakkındaki kişisel görüşlere, endüstri ile yakın kişisel bağlara bağlı olduğunu göstermiştir. Mosey & Wright (2007) ise, akademik girişimcilerin beşerî sermayelerinin, sosyal sermayelerini geliştirmedeki rolünü incelemiş olup radikal bir yeniliği ticarileştirme amacı güden bir akademisyenin sosyal sermaye aracılığıyla meşruiyet alanını genişletmesinin gerekli olabileceğinden bahsetmektedir. Bu sebeple aşağıdaki hipotez öne sürülmüştür:

Hipotez 6: Sosyal sermaye akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

2.5. Çevresel Faktörler

Girişimcilik modellerinin çoğu girişimci davranışa ilişkin niyetlerin belirlenmesinde hem bireysel hem de çevresel değişkenlerin önemli olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle akademik girişimcilik niyetine ilişkin bir tahmin modeli oluştururken bütüncül bir perspektiften ele alınması oldukça önemlidir (Foo vd., 2016; Krueger vd., 2000). Girişimcilik faaliyetleri incelenirken sadece bulunan ekonomik ortam değil ayrıca karşılaşılmaması yaygın olan kurumsal engellerin de dikkate alınması gerekmektedir.

Çevresel faktörlerden olumlu iş ortamı, bireylerin yaptıkları işleri dışında girişimcilik fırsatlarına yönelme olasılığını artırır. Bir girişimcinin niyeti ve pazara yönelik davranışları, bulunduğu ülkenin mevcut ve öngörülen ekonomik ve politik altyapısından etkilenmektedir (Ucbasaran vd., 2008). Buna göre kısaca ekonomik gelişme düzeyi, finansal erişilebilirlik ve hükümet düzenlemeleri, girişimcilik niyetini etkileyebilecek faktörler arasında bulunmaktadır (Liñán & Chen, 2009). Akademisyenlerin buldukları ekonomik ve sosyal ortamlarının girişimcilik niyetini etkileyebilecekleri ifade edilmektedir. Buldukları iş ortamının etkilerini açıklamak için hükümet politikalarının, bulunan yerel bağlamın özelliklerinin (örneğin, lojistik altyapının bulunması, finansal yatırımcılar, sübvansiyon ve dışsallıklar) ve daha spesifik olarak üniversite destek mekanizmalarının girişimcilik faaliyetlerini etkilediği vurgulanmaktadır (Fini vd., 2010; Foo vd., 2016). Bu durumda girişimcinin niyetini bulunduğu

ülkenin öngörülen ekonomik ve politik altyapısının yani bulunan olumlu iş ortamının etkilediği öne sürülmektedir. Sonuç olarak aşağıdaki hipotez öne sürülmüştür:

Hipotez 7: Olumlu iş ortamı akademisyenlerin girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilemektedir.

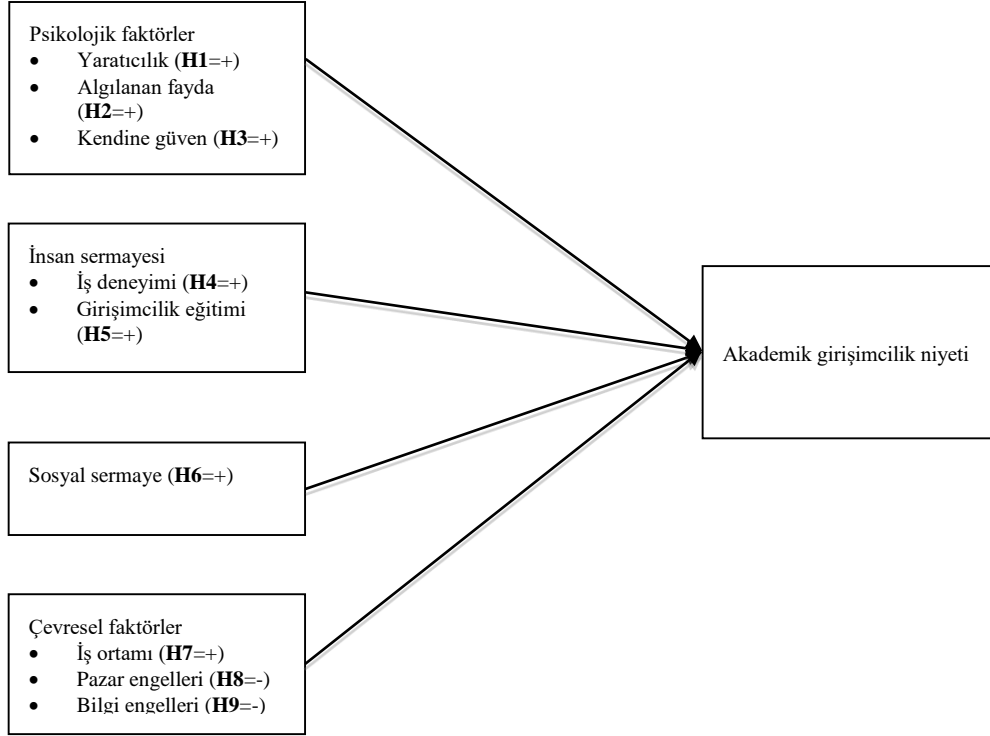
Girişimcilik faaliyetleri başlatmak için kurumsal engellerden olan pazar engelleri pazarı kontrol eden büyük rakiplerin tehdidi, pazar hakkındaki eksik bilgi, pazara giriş engelleri ve pazarda müşteri bulamama veya kabul görmeme durumlarını kapsamaktadır (Ahmad, 2012; Kebaili vd., 2017). Her endüstride, pazara giriş engellerini aşma yetenekleri açısından farklılık gösteren potansiyel girişimciler bulunmaktadır. Bu nedenle, geçerli giriş engellerini aşmak için gereken kaynaklara en fazla erişimi olan girişimcilerin pazara girme olasılığı daha yüksektir (Parker, 2018). Arrighetti vd. (2016), durgunluğun yeni pazar fırsatlarından yararlanma yönelimini güçlendirip girişimcilik niyetine olumsuz etkisini doğrulamaktadır. Martin & Javalgi (2016) ise, girişimci yönelimin ve pazarlama yetenekleri arasındaki rekabet yoğunluğunun düzenleyici rolünü ortaya koymaktadır.

Bilgi engelleri ise girişimcinin bilgi eksikliğini, beceri eksikliğı ve girişimci yeterlilikler açısından engelleri açıklamaktadır (Ahmad, 2012). Girişimcilik bilgisi, potansiyel girişimcilik fırsatlarının nasıl tanımlanacağını, fırsatlara göre nasıl hareket edileceğini öğrenme ve mevcut engellerle nasıl başa çıkılacağına dair etkilerin sonucunu ifade etmektedir (Douglas & Shepherd, 2000). Girişimcilik bilgisi, girişimciliğın çok işlevli ve çok yönlü süreçlerindeki fırsatları tanımak ve bunlara göre hareket etmek için gereken kavramsal ve analitik anlayış olarak tanımlanmaktadır. Girişimcilik bilgisi bu nedenle, çoğunlukla yeni yönetim görevlerinin organize edilmesini, az resmi yapıya sahip ancak beklenmedik engellerle dönüştürülen faaliyetlerin geliştirilmesini içeren deneyimlere bireysel olarak maruz kalma yoluyla bilgiye dönüşmesiyle inşa edilmektedir (Politis, 2005). Girişimcilik bilgisine sahip bireylerin girişimci olma olasılığı yüksektir. Bilgi eksikliğı ya da yetersizliğı girişimcilerin talebi tahmin edememe, insanları yönetememe, iş pazarlama bilgilerini veya muhasebe kayıtlarını tutamama eksikliğı olarak da tanımlanabilmektedir (Ahmad, 2012). Bilgiye sahip girişimciler mevcut fırsatları, zorlukları araştırma ve kaynakları etkin bir şekilde maksimize etme konusunda daha keskin olacaklardır. Sonuç olarak aşağıdaki hipotezler öne sürülmüştür:

Hipotez 8: Pazar engelleri akademisyenlerin girişimcilik niyetini negatif yönde etkilemektedir.

Hipotez 9: Bilgi engelleri akademisyenlerin girişimcilik niyetini negatif yönde etkilemektedir.

Yapılan bu değerlendirmeler neticesinde araştırma modeli ve ilgili hipotezler, aşağıda Şekil 1'deki gibi oluşturulmuştur.

Şekil 1.

Tahmini Araştırma Modeli

3. Araştırma Yöntemi

Nicel desenli çalışmalarda, görgül ve tümdengelim yaklaşımı benimsenir. Gözlem ve ölçümlerin tekrarlanabildiği ve nesnelliğin ön planda olduğu araştırmalardır. Genellemede bulunabilmek amacıyla geniş örneklem gruplarına yapılandırılmış veri toplama araçları uygulanmaktadır. Bu çalışmada geniş örneklem grubuna anket tekniği kullanılmakta olup elde edilen sayısal verilere istatistiksel analizler uygulanarak genellenebilir ve geleceğe yönelik önerilerde bulunabilmek amacıyla nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu bölümde yukarıda öne sürülen araştırma modelini incelemek için gerekli olan araştırmanın örnekleme ve değişkenlerine ilişkin bilgiler verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini, 2020-2021 eğitim ve öğretim dönemi itibariyle Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde görev yapan 1464 akademik personel oluşturmaktadır. Çalışmada yararlanılan model ve anket formu bilimsel alanda etik kurul raporu onaylıdır. Çalışmada maliyet ve zaman kısıtlılıkları nedeniyle araştırma evrenini oluşturan akademisyenlerin deneyim, eğitim düzeyi, demografik özellikleri benzerlik gösterebilmesi açısından ulaşılması kolay ve hızlı olacağı için olasılıklı olmayan örnekleme tekniklerinden kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır. Mevcut evreni %95 güven aralığında temsil yeteneğine sahip örneklem büyüklüğü 306 olarak belirlenmiştir (Gürbüz & Şahin, 2014). Anket uygulanacak örneklem büyüklüğüne tam olarak erişebilmek amacı ile fakültelerde ulaşılabilir olan akademik personele yüz yüze olarak anket dağıtımı yapılmış olup, 348 adet form geri dönüş sağlamıştır.

3.2. Araştırmanın Değişkenleri

Çalışmanın anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde bireysel (psikolojik faktörler, insan sermayesi ve sosyal sermaye) ve çevresel (iş ortamı, pazar ve bilgi engelleri) faktörleri ölçmek için kullanılan değişkenlere ilişkin ölçekler bulunmaktadır. İkinci bölümde katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmış olan kontrol değişken soruları (cinsiyet, yaş, unvan vb.) yer almaktadır. Ölçeklerde bulunan ifadelere örneklemin ne ölçüde katılıp katılmadığını ölçmek adına 5'li Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Ankettten elde edilen veriler IBM SPSS İstatistik 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerin yöntem ve madde yanlılığı ayrıca güvenilirliğinin ve geçerliliğinin test edilmesi için İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi bünyesinde yer alan 40 akademisyene anket uygulanarak pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma sonuçlarına göre ölçeklerin tamamı geçerlilik ve güvenilirlikleri açısından uygundur. Aşağıda sırasıyla çalışmada yer alan ölçeklerin psikometrik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1.
Değişkenler ve Ölçekler

Bağımsız Değişkenler	Değerlendirilmesi	Dayandırılan Kaynaklar
Psikolojik Faktörler		
Yaratıcılık	5'li Likert tipi 5 maddeden oluşmaktadır.	Zampetakis & Moustakis (2006) ve Zampetakis vd. (2009) çalışmaları
Algılanan fayda	5'li Likert tipi 5 maddeden oluşmaktadır.	Douglas & Shepherd'in (2000) çalışması
Kendine güven	5'li Likert tipi 5 maddeden oluşmaktadır.	Ferreira vd. (2012) ve Miranda vd. (2017) çalışmaları
İnsan Sermayesi		

Girişimcilik eğitimi	5’li Likert tipi 4 maddeden oluşmaktadır.	Fayolle & Gailly’nin (2015) çalışması
İş deneyimi	İş deneyimi ölçeği toplam 2 maddeden oluşmakta olup ana ölçekten farklı olarak iki seçenekli soru tipi (Evet/Hayır) kullanılmıştır.	Abreu & Grinevich’in (2013) çalışması
Sosyal Sermaye		
Sosyal sermaye	5’li Likert tipi 3 maddeden oluşmaktadır.	Subramaniam & Youndt (2005) çalışması
Çevresel Faktörler		
İş ortamı	5’li Likert tipi 6 maddeden oluşmaktadır. İlk ifadesi ters kodlanmıştır.	Manolova vd. (2008) çalışması
Pazar engelleri	5’li Likert tipi 3 maddeden oluşmaktadır.	Ahmad (2012) ve Kebaili vd. (2017) çalışmaları
Bilgi engelleri	5’li Likert tipi 3 maddeden oluşmaktadır. Son ifadesi ters kodlanmıştır.	
Bağımlı Değişken		
Girişimcilik niyeti	5’li Likert tipi 4 maddeden oluşmaktadır.	Autio vd. (2001), Linán & Chen (2009) ve Obschonka vd. (2015) çalışmaları

Çalışmada kullanılan bireysel ve çevresel faktör ölçekleri ile girişimcilik niyeti ölçeğinin alt boyutlarının güvenilirlik analizleri Cronbach Alpha (α) katsayıları hesaplanarak ölçülmüş ve güvenilirliğe ilişkin ölçek sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablo 2’deki bulgulara göre her bir ölçek için iç tutarlılık katsayılarının yeterli düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç itibariyle araştırmada kullanılan her ölçek için de gerekli güvenilirlik düzeyine ulaşılmıştır.

Tablo 2.
Araştırmada Yer Alan Ölçeklere Yönelik İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçekler	Madde sayısı	Cronbach alfa
Akademik girişimcilik niyeti	4	0,880
Yaratıcılık	5	0,743
Algılanan fayda	4	0,619
Kendine güven	5	0,680
Girişimcilik eğitimi	4	0,853
Sosyal sermaye	3	0,811
İş ortamı	6	0,712
Pazar engelleri	3	0,730
Bilgi engelleri	3	0,674

4. Bulgular

Bu çalışmanın ana amacı bireysel ve çevresel faktörlerin akademik girişimcilik niyetine olan etkisini incelemektir. Bu sebeple araştırmanın modelini test etmek ve kontrol ve bağımsız

değişkenlerin bağımlı değişkene olan etkisini incelemek için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Bu bölümde çalışmanın sonuçlarına ilişkin bilgiler verilmektedir.

4.1. Örneklem İlişkin Genel Bulgular

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinde çalışmakta olan akademik personelden elde edilen verilerin analizlere dâhil edilmek için gerekli özellikleri (uç değer, kayıp veri, normallik) karşıladığı görülmektedir. 348 katılımcının demografik özelliklerine ilişkin frekans (N) ve yüzde (%) dağılımları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3.
Akademisyenlerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Yaş	N	%	Mesleki Deneyim	N	%
20-30	52	14,9	0-5	66	19,0
31-40	132	37,9	6-10	57	16,4
41 ve üzeri	164	47,1	11-15	81	23,3
Toplam	348	100,0	16 ve üzeri	144	41,4
			Toplam	348	100,0
Cinsiyet	N	%	Bilim Alanı	N	%
Kadın	133	38,2	Beşeri bilimler	19	5,5
Erkek	215	61,8	Fen bilimleri	161	46,3
Toplam	348	100,0	Sosyal bilimler	96	27,6
Fakülte	N	%	Sağlık bilimleri	37	10,6
Fen Edebiyat	59	17,0	Eğitim bilimleri	35	10,1
Ziraat	48	13,8	Toplam	348	100,0
Sağlık Bilimleri	34	9,8	Unvan	N	%
Diş Hekimliği	1	0,3	Araştırma Gör.	67	19,3
İlahiyat	24	6,9	Öğretim Gör.	67	19,3
Tokat Meslek Yüksek Okulu	36	10,3	Dr. Öğretim Gör.	120	34,5
Eğitim	36	10,3	Dr. Araştırma Gör.	7	2,0
İktisadi ve İdari Bilimler	21	6,0	Doçent	51	14,7
Turhal Meslek Yüksek Okulu	23	6,6	Profesor	36	10,3
Mühendislik	66	19,0	Toplam	348	100,0
Toplam	348	100,0	Girişimcilik üzerine akademik N	%	
Ailede girişimci bulunmaktadırmı?	N	%	Evet	32	9,2
Evet	136	39,1	Hayır	316	90,8
Hayır	209	60,1	Toplam	348	100,0
Toplam	345	99,1			

4.2. Değişkenlere Yönelik Betimsel Bulgular ve Korelasyon Sonuçları

Çalışma kapsamında yer alan değişkenlerin dağılımlarının biçimlerini tespit etmek amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiş olup çalışmada kullanılan her bir ölçek için çarpıklık katsayısının ± 1 , basıklık katsayısının ise ± 1 arasında değerler aldığı saptanmıştır. Sonuçlar itibariyle 348 katılımcıya ilişkin veriler normal dağılım

göstermektedir. Bu başlık altında çalışmada kullanılan değişkenlerin ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış olup, elde edilen sonuçlara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4.
Değişkenlere Yönelik Betimsel Bulgular

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma
Akademik girişimcilik niyeti	2,89	0,94
Yaratıcılık	3,73	0,61
Algılanan fayda	3,36	0,45
Kendine güven	3,54	0,58
Girişimcilik eğitimi	2,37	0,86
İş deneyimi	1,70	0,32
Sosyal sermaye	4,22	0,54
İş ortamı	2,78	0,63
Pazar engelleri	3,90	0,59
Bilgi engelleri	4,24	0,59

Tablo 4’teki bulgulara göre genel olarak çalışmada kullanılan değişkenlere ilişkin ortalamaların, bağımlı değişken (girişimcilik niyeti) ortalamasına göre daha yüksek düzeyde oldukları dikkat çekmektedir. Bireysel ve çevresel faktörleri ortalamalarının (yaratıcılık, algılanan fayda, kendine güven, sosyal sermaye, pazar ve bilgi engellerinin) girişimcilik niyetine oranla daha yüksek düzeyde oldukları görülmektedir. Ancak girişimcilik niyeti ortalamasının iş ortamı, iş deneyimi ve girişimcilik eğitime oranla daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sıralama olarak bakıldığında ise bilgi engelleri (Ort.= 4,24, S.S.= 0,59) ortalama değeri en yüksekken, iş deneyimi (Ort.= 1,70, S.S.= 0,32) ortalama değeri en düşüktür.

Bu çalışmada araştırma hipotezlerine ilişkin bireysel (psikolojik faktörler, insan sermayesi ve sosyal sermaye) ve çevresel olarak ele alınmış değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi aracılığıyla test edilmiştir. Tablo 5’te yer alan sonuçlar incelendiğinde, çalışmada kullanılan değişkenlerin birbirleri ile ilişkili oldukları görülmektedir. Bu kapsamda yaratıcılığın ($r= 0.37$; $p<.01$) orta, algılanan faydanın ($r= 0.32$; $p<.01$) orta ve kendine güvenin ($r= 0.25$; $p<.01$) zayıf seviyeli olmak üzere girişimcilik niyeti ile pozitif yönlü anlamlı ilişkisi olduğu görülmektedir. Girişimcilik niyetinin girişimcilik eğitimi ile ($r= 0.31$; $p<.01$) orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişkisi ve iş deneyimi ile ($r= 0.24$; $p<.01$) zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Sosyal sermaye değişkeninin girişimcilik niyetiyle ($r= 0.16$; $p<.01$) arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkisi bulunmaktadır. Girişimcilik niyetinin çevresel faktörlerden olan iş ortamı ile ($r= 0.16$; $p<.01$) zayıf düzeyde pozitif yönlü, bilgi engelleri ile

($r = -0.15$; $p < .01$) zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Buna rağmen, pazar engellerinin girişimcilik niyeti ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamaktadır.

4.3. Regresyon Analiz Sonuçları

Çalışma kapsamında ele alınan bağımsız değişkenler arasında çoklu eş doğrusallık problemi (multicollinearity) olup olmadığını test edebilmek adına Tolerans ve VIF değerleri incelenmiştir (Tolerans = $1 / VIF$). Eğer Tolerans değeri kritik değerden ($1 - R^2$) küçükse eş doğrusallık problemi bulunmaktadır (Gürbüz ve Şahin, 2014). Tolerans değerini karşılaştırmak için gereken kritik değer $1 - R^2 = 1 - 0.355 = 0.645$ 'dir. İlgili değişkenler arası Tolerans değerleri kritik değerden büyüktür. Sonuçlar çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir.

Bu çalışmanın modeli ve hipotezlerini test edebilmek ve akademisyenlerin girişimcilik niyetine etki eden belirleyicileri ortaya koymak üzere çoklu regresyon analizi yapılmış olup sonuçlar Tablo 6'da gösterilmektedir. Tablo 6'da çalışmanın değişkenlerine ilişkin regresyon analiz sonuçları verilmiş olup bireysel (psikolojik faktörler, insan sermayesi ve sosyal sermaye) ve çevresel (iş ortamı, engeller) değişkenlerin girişimcilik niyeti üzerinde etkisinin varlığı kontrol faktörleri dikkate alınarak çoklu regresyon analizi ile test edilmiştir. Değişkenler arası çoklu ilişkiyi gösteren düzeltilmiş R^2 değerinin 0.326 olduğu görülmektedir. R^2 değeri, bağımlı değişkendeki (girişimcilik niyeti) değişimlerin ne kadarının bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını göstermektedir. Yapılan regresyon analizinin sonuçlarına göre bağımsız değişken durumundaki belirleyicilerin bağımlı değişken durumundaki "girişimcilik niyeti" değişkenine ait değişimi %32 oranında açıkladığı görülmektedir. Model istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(16,33)} = 11,304$, ($p < 0,001$)]. Regresyon analizine kontrol değişkenlerini dahil edebilmek için, kategorik olarak tanımlanmış olan değişkenler yeniden kodlanarak kukla değişkenler olarak analize dahil edilmiştir.

Tablo 6'da yer alan Beta katsayıları incelendiğinde ya da anlamlılık düzeylerine (Sig.) bakıldığında girişimci niyeti açıklamada psikolojik faktörlerden yaratıcılığın (Beta = 0.178, $p < .001$), algılanan faydanın (Beta = 0.192, $p < .001$) ve kendine güvenin (Beta = 0.107, $p < .05$) pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

Tablo 5.

Değişkenler Arasındaki Korelasyon Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. Y	1																
2. AF	.25**	1															
3. KG	.38**	.31**	1														
4. GE	.19**	.03	.06	1													
5. İD	.15**	.09	.11**	.09	1												
6. İO	.05	-.02	-.05	.26**	.05	1											
7. PE	.08	.06	.11*	.10	.04	-.04	1										
8. BE	.06	-.03	-.03	-.00	-.03	-.10	.27**	1									
9. SS	.24**	.10	.10	.10	.16**	.05	.32**	.28**	1								
10. GN	.37**	.32**	.25**	.31**	.24**	.16**	.08	-.15**	.16**	1							
11. CNS	-.07	.03	-.06	.14**	.10	.16**	.08	.00	-.09	.16**	1						
12. Yaş	.02	-.01	-.01	.08	.03	.16**	-.05	.13*	.03	.04	.22**	1					
13. AG	.15**	.06	.05	.13*	.18**	.14**	-.03	-.01	-.03	.20**	.02	.11*	1				
14. U	.09	-.02	-.05	.00	-.13*	.13*	-.01	.03	.01	.03	.14**	.58**	.12*	1			
15. BA	.03	.05	.12*	-.22**	-.04	-.12*	-.02	.08	.01	-.11*	-.13*	-.15**	-.03	-.10	1		
16. MD	.01	.02	-.01	-.05	-.01	.12*	-.00	.07	-.01	.12*	.20**	.78**	.12**	.63**	-.10	1	
17. AÇ	.17**	.12*	.11*	.25**	.16**	.00	.01	.05	.10	.17**	.05	.04	.16**	.02	-.02	.08	1

Not: **p<.01 *p<.05, Y=Yaratıcılık, AF=Algılanan Fayda, KG=Kendine Güven, GE= Girişimcilik Eğitimi İD= İş Deneyimi, İO= İş Ortamı, PE= Pazar Engelleri, BE= Bilgi Engelleri, SS= Sosyal Sermaye GN= Girişimcilik Niyeti, CNS= Cinsiyet, AG= Ailede Girişimci Bulunma, U= Unvan, BA= Bilim Alanı, MD= Mesleki Deneyim,

AÇ= Akademik Çalışma

İnsan sermayesi başlığı altında bulunan girişimcilik eğitiminin (Beta= 0.186, p<.001) ve iş deneyiminin (Beta= 0.125, p<.01) pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır. Sosyal sermayenin ise girişimcilik niyeti üzerinde pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır (Beta= 0.101, p<.05). Çevresel faktörlerin girişimcilik niyeti üzerinde etkisi incelendiğinde, bilgi engellerinin negatif yönde anlamlı etkisi bulunurken (Beta= -0.159, p<.001), iş ortamının (Beta= 0.043, p=n.s.) ve pazar engellerinin (Beta= 0.013, p=n.s.) anlamsız etkisi bulunmaktadır. Kontrol değişkenlerinin girişimcilik niyeti üzerinde etkisi incelendiğinde ise, cinsiyetin (Beta= 0.118, p<.05), yaşın (Beta= 0.170, p<.05), ailede girişimci bulunma durumunun (Beta= 0.095, p<.001) ve mesleki deneyimin (Beta= 0.192, p<.05) pozitif yönde anlamlı etkisi bulunmaktadır.

Tablo 6.
Çoklu Regresyon Sonuçları

Değişkenler	Standart olmayan katsayılar		Standart katsayılar		
	B	S.H.	Beta	t	Sig.
Kontrol Değişkenleri					
Cinsiyet	0,230	0,093	0,118*	2,487	0,013
Yaş	0,225	0,100	0,170*	2,241	0,026
Ailede girişimci bulunma	0,185	0,091	0,095*	2,035	0,043
Unvan	0,015	0,036	0,025	,417	0,677
Bilim alanı	-0,057	0,042	-0,064	-1,375	0,170
Mesleki deneyim	0,158	0,064	0,192**	2,476	0,014
Akademik çalışma	-0,024	0,158	-0,007	-,153	0,878
Bağımsız Değişkenler					
Yaratıcılık	0,272	0,080	0,178***	3,391	0,001
Algılanan fayda	0,321	0,080	0,192***	4,027	0,000
Kendine güven	0,174	0,081	0,107*	2,138	0,033
Girişimci eğitim	0,203	0,055	0,186***	3,698	0,000
İş deneyimi	0,365	0,141	0,125**	2,590	0,010
Sosyal sermaye	0,175	0,088	0,101*	1,985	0,048
İş ortamı	0,063	0,071	0,043	,889	0,375
Pazar engelleri	0,021	0,079	0,013	,270	0,787
Bilgi engelleri	-0,252	0,078	-,0159***	-3,241	0,001

Not: *p<.05, **p<.01, ***p<.001; R²=0.35; Düz. R²=0.32; F_(16,33)=11,304

5. Sonuç ve Değerlendirme

Girişimcilerin fırsatları belirleme ve bunlardan yararlanma yeteneklerinin, faaliyet gösterdikleri ortamdan büyük ölçüde etkilendiği bilinmektedir. Akademik girişimciliğin

ekonomik etkisini daha iyi anlamak için farklı bağlamlardaki girişimci davranışlarını açıkça tanımaya ihtiyaç vardır. Çalışmalar girişimcilik öncüllerinin ülkeler arasında önemli ölçüde belirli sosyal, kültürel, ekonomik, yasal ve politik bağlamlarda farklılık gösterdiğini, bu nedenle araştırma sonuçlarının gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere genelleştirilmesini sınırladığını göstermiştir (Bruton vd., 2008). Akademik girişimcilik niyetini araştıran çalışmalar oldukça sınırlı düzeydedir. Bu eksiklik özellikle gelişmekte olan ülkeler çerçevesinde daha da dikkat çekmektedir (Hayter vd., 2018). Bu çalışma kapsamında ilgili yazında akademik girişimcilik niyetini açıklamaya yönelik temel çalışmaların yanı sıra ilgili teoriler ışığında yapılan çalışmalar dikkate alınmaktadır (Feola vd., 2019; Klofsten & Jones-Evans, 2000; Liñán & Chen, 2009).

Gelişmekte olan ülkelerde girişimciliğin, ekonomik zorlukları çözmek, bunlara karşı koymak, ekonomik gelişmeyi sağlamak, istihdam oluşturmak ve yoksulluğu azaltmak için yaratıcı bir çözüm getirdiği bir gerçektir. Günümüzde akademik girişimcilik üzerine yapılan çalışmalar Türkiye’de sınırlı sayıda olup genel olarak makro açıdan incelenerek ekonomik yaklaşımların hâkimiyetinde olmuş ve belirli alanlara odaklanılmıştır (örneğin; TTO’lar, patentleme). Mevcut literatürde bireysel değişkenler sadece psikolojik faktörler olarak değerlendirilmiş olmakla beraber, bireylerin yetenek ve becerilerinin de bu bağlamda değerlendirilmesi önemlidir (Ucbasaran vd., 2008). Bu sebeplerle akademik girişimcilikte akademi veya endüstri içinde girişimler yaratırken ve geliştirirken mikro temellerinin yanı sıra ilişkili olan davranışsal ve bilişsel süreçleri ortaya koyma konusunda gereksinim bulunmaktadır (Wright vd., 2004). Girişimcilik niyetinin oluşumu, bireyler ve çevre arasındaki etkileşimin bir ürünüdür. Bu nedenle girişimcilik niyetindeki artışlar, bir dizi kişisel faktörlerin yanı sıra çevresel faktörden de etkilenmekte olup bunlar arasında ekonomi, politik altyapı ve demografik özellikler de bulunmaktadır (Krueger vd., 2000). Mevcut çalışmaların çoğunluğu ya bireysel ya da çevresel faktörlere ayrı ayrı odaklanmıştır. Bu sebeple bireysel faktörlerin çevresel faktörler ile entegrasyonu önem kazanmaktadır (Feola vd., 2019; Miranda vd., 2017).

Yazında bahsi geçen çalışmalar ve eksiklikler ışığında bu çalışma, gelişmekte olan ülke bazında Türkiye’de akademik girişimcilik niyetini etkileyen bireysel ve çevresel faktörleri belirleyerek Tokat Gaziosmanpaşa üniversitesindeki akademisyenlerin girişimcilik niyetleri üzerindeki etkilerini bütüncül bir perspektifle ortaya koymaktadır. Bu kapsamda çalışma bulgularına göre katılımcıların; psikolojik faktörlerinin (yaratıcılık, algılanan fayda, kendine güven) çevreleriyle iletişimi ve yakın bağlarını içeren sosyal sermayesinin, girişimcilik üzerine

aldığı eğitimi ve deneyimlerini içeren insan sermayesinin akademik girişimcilik niyeti üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi görülmüştür. Gelişmekte olan ülke bazında ele alınan sosyal ve ekonomik ortamın akademisyenlerin girişimcilik niyetine etkisine dair belirleyicilerden bilgi engellerinin olumsuz etkisi bulunurken, yazında desteklenen olgudan farklı olarak olumlu iş ortamının ve pazar engellerinin niyet üzerinde etkisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Akademik girişimcilik açısından iş ortamı ve engellerin birlikte incelenmesi literatürde az rastlanan bir durumdur. Bireyin girişimcilik niyetini banka kredisi almak, finansör bulmak, girişimcilik koşulları ve ülkenin ekonomik ortamı gibi çevresel faktörlerin etkilediği bilinmektedir. Kısacası iş ortamı olarak adlandırılan yapısal destek, finans ve kamu kurumlarının olumlu durumu girişimcilik niyetini arttırmaktadır (Abedelrahim, 2020). Ayrıca bulunulan ülkenin pazar ortamında karşılaşılabilecek rekabet, piyasada kabul görme ya da iş bağlantıları pazara katılım niyetini etkilemektedir (Amanamah, 2018; Capelleras vd., 2008). Buna göre iş ortamının ve pazar engellerinin niyete etkisinin olmayışını geliştirmekte olan ülke ortamında katılımcıların iş ortamı ve pazar engellerini girişime başlama niyetine destekleyici ya da engelleyici olarak algılamadıkları şeklinde yorumlanabilir. Farklı çevresel şartlarda farklı zaman dilimlerinde ölçümlerin tekrarlanması farklı sonuçlar doğurabilir. Buna göre girişimcilik niyetine sahip akademisyenlerin girişimcilik bilgi eksiklerini engel olarak algılayarak, bulunulan iş ortamı ve pazara giriş engellerini niyet ile ilişkilendirmedikleri şeklinde açıklanabilir.

Çalışma kapsamında oluşturulan modelde yer alan belirleyicilerden farklı olarak, kontrol değişkenlerinin de bağımlı değişkeni etkileme potansiyelinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Kontrol değişkenleri açısından akademisyenlerin girişimcilik niyetine yönelik bulgular incelendiğinde cinsiyetin, yaşın, mesleki deneyimin ve ailede girişimci bulunma durumunun akademik girişimcilik niyetine pozitif yönlü etkisi görülmüştür. Akademik alanda cinsiyetin girişimcilik süreçlerindeki etkisine ilişkin çok fazla çalışma olmamasına rağmen toplumsal cinsiyet geleneksel olarak araştırma sonuçlarının ticarileştirilmesi sürecini etkileyen faktörlerden birisi olarak kabul edilmektedir (Miranda vd., 2017). Akademik kariyer yaşam döngüsü modelleri, akademik girişimciliğin yaşla birlikte arttığını; daha yaşlı, daha mesleki deneyime sahip akademisyenlerin çalışmalarını daha fazla ticarileştirdiklerini, kariyerine yeni başlayan araştırmacıların ise itibarlarını oluşturmak ve görevde kalmak istedikleri için çalışmalarını ticarileştirmek yerine yayınlamak durumunda bulduklarına işaret edilmektedir (Stephan vd., 2007). Ayrıca yazında girişimcilik örneğinin bulunduğu aile ortamının girişimcilik niyetine etkisi araştırılmıştır. Örneğin, Rodermund (2004), girişimcilik niyetinin aile geçmişinden etkilendiğini ve girişimci ebeveynlere sahip bireylerde girişimci davranış ve

niyet gösterme veya geliştirme eğiliminde bulunduğunu saptamıştır. Görüldüğü üzere mevcut çalışmada kontrol değişkenlerinden elde edilen sonuçlar yazını destekler niteliktedir. Ancak unvan, bilim alanı ve akademik çalışma yapılması durumunun akademisyenlerin girişimcilik niyetine etkisi saptanmamıştır. Yazında akademik çalışma yapma durumunun, girişimci olma ve başarıda etkili olma konusunda ilişkileri ortaya koyan araştırmalar bulunmakta olup fakülte girişimcileri ve araştırma verimliliğini araştırmak üzere Lowe & Gonzalez-Brambila (2007) akademik girişimcilerinin fakültedeki meslektaşlarına oranla üretken araştırmacılar olduğu görülmüştür. Çalışmamızdan elde edilen sonuçları destekler nitelikte yapılan yayınların girişimcilik konusunda etkili olmadığını sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Landry vd., 2006).

Bu çalışma, aynı zamanda gelecekteki araştırmalar için olası yollar sağlayan bir dizi sınırlamaya açıktır. Araştırma evreni, teknoloji geliştirme bölgesinde bulunan bir üniversite, gelişmekte olan bir ülke ve ele alınan belirleyicilerle sınırlıdır. Ayrıca araştırmanın belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilmiş olması ve ileride bir zaman diliminde farklı sonuçlara yol açabilmesinden dolayı genellenebilirlik sınırlıdır. Farklı bölgelerde elde edilecek bulgularda bölgesel veya kültürel olarak farklılık görülebilir. Ayrıca, kültürel değerlerin tutumları etkilemesi muhtemeldir (Taras vd., 2010). Bu nedenle, kültür ve değerlerin girişimci niyetini etkileyeceğine dair yaygın olarak kabul edilen varsayım akademik girişimcilik açısından test edilebilir. Her ülkenin girişimcilik davranışlarını etkileyebilecek kendi kültürel, sosyal veya ekonomik gelişme farklılıkları olduğundan, gelecekte yapılacak olan çalışmalarda temsil edebilirliği arttırmak için üniversite sayısı arttırılabilir, kültürel ve bölgesel özellikler dikkate alınabilir ve karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Ayrıca boylamsal araştırmalarla akademisyenlerin araştırmalarını ticarileştirme niyetinin gerçek olup olmadığına ve akademisyenler arasında girişimcilik niyetini etkileyen teşvik edici ve engelleyici faktörlerin zaman içinde değişip değişmediğine odaklanılmalıdır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Contribution Rate Statement: Corresponding author: 50% Other author: 50%

Conflicts of Interest: There is no potential conflict of interest in this study.

KAYNAKÇA

- Abreu, M. & Grinevich, V. (2013). The nature of academic entrepreneurship in the UK: Widening the focus on entrepreneurial activities. *Research Policy*, 42 (2), 408-422.
- Abdelrahim, S. (2020). Academic entrepreneurship in Sudanese universities: explaining entrepreneurial intention using the Theory of Planned Behavior (TPB). *Problems and Perspectives in Management*, 18 (3), 315-327.
- Ahmad, S.Z. (2012). Micro, small and medium-sized enterprises development in the Kingdom of Saudi Arabia: Problems and constraints. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 8 (4), 217-232.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50 (2), 179-211.
- Aldrich, H. & Zimmer, C. (1986). Entrepreneurship through social networks. In D. Sexton and R. Smilor (Eds.), *The art and science of entrepreneurship*, (pp. 3-23). Ballinger, Cambridge, MA.
- Amanamah, R.B. (2018). Barriers to entrepreneurial intention among university students in Ghana. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 6 (1), 29-43.
- Ambrose, M.L. & Kulik, C. (1999). Old friends, new faces: motivation research in the 1990s. *Journal of Management*, 25 (3), 231-292.
- Arrighetti, A., Caricati, L., Landini, F. & Monacelli, N. (2016). Entrepreneurial intention in the time of crisis: a field study. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 22 (6), 835-859.
- Autio, E., Keeley, R., Klofsten, M., Parker, G. & Hay, M. (2001). Entrepreneurial intent among students in Scandinavia and in the USA. *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2 (2), 145-160.
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: an agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology*, 2 (1), 21-41.
- Barbara, B. (1988). Implementing entrepreneurial ideas: the case for intention. *Academy of Management Review*, 13 (3), 442-453.
- Becker, G.S. (1964). *Human capital: a theoretical and empirical analysis with a special reference to education*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Bénabou, R. & Tirole, J. (2002). Self-confidence and personal motivation. *The Quarterly Journal of Economics*, 117 (3), 871-915.
- Bird, B.J. (1992). The operation of intentions in time: the emergence of the new venture. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 17 (1), 11-20.
- Boukamcha, F. (2015). Impact of training on entrepreneurial intention: an interactive cognitive perspective. *European Business Review*, 27 (6), 593-616.
- Brennan, M.C. & McGowan, P. (2006). Academic entrepreneurship: An exploratory case study. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 12 (3), 144-164.

- Bruton, G.D., Ahlstrom, D. & Obloj, K. (2008). Entrepreneurship in emerging economies: Where are we today and where should the research go in the future. *Entrepreneurship Theory and Practice* 32 (1), 1-14.
- Campbell, C.A. (1992). A decision theory model for entrepreneurial acts. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 17 (1), 21-27.
- Capelleras, J.L., Mole, K., Greene, F. & Storey, D. (2008). Do more heavily regulated economies have poorer performing new ventures? Evidence from Britain and Spain. *Journal of International Business Studies*, 39 (4), 688-704.
- Carlsson, B. ve Fridh, A.C. (2002). Technology transfer in United States universities. *Journal of Evolutionary Economics*, 12 (1), 199-232.
- Clarysse, B., Tartari, V. & Salter, A. (2011). The impact of entrepreneurial capacity, experience and organizational support on academic entrepreneurship. *Research Policy*, 40 (8), 1084-1093.
- Dalmarco, G., Hulsink, W. & Blois, G.V. (2018). Creating entrepreneurial universities in an emerging economy: Evidence from Brazil. *Technological Forecasting and Social Change*, 135, 99-111.
- Davey, T., Rossano, S. & Sijde, P. (2016). Does context matter in academic entrepreneurship? The role of barriers and drivers in the regional and national context. *The Journal of Technology Transfer*, 41, 1457-1482.
- Dietz, J.S. & Bozeman, B. (2005). Academic careers, patents, and productivity: industry experience as scientific and technical human capital. *Research Policy*, 34 (3), 349-367.
- Douglas, E.J. & Fitzsimmons, J.R. (2011). Interaction between feasibility and desirability in the formation of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 26 (4), 431-440.
- Douglas, E.J. & Shepherd, D. (2000). Entrepreneurship as a utility maximizing response. *Journal of Business Venturing*, 15 (3), 231-251.
- Douglas, E.J. & Shepherd, D. (2002). Self-employment as a career choice: attitudes, entrepreneurial intentions, and utility maximization. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26 (3), 81-90.
- Drucker, P. (1985). *Innovation and entrepreneurship: practice and principles*. Harper and Row, New York.
- Etzkowitz, H. (1983). Entrepreneurial scientists and entrepreneurial universities in American academic science. *Minerva*, 198-233.
- Fayolle, A. & Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53 (1), 75-93.
- Ferreira, J., Raposo, M., Rodrigues, R., Dinis, A. & Paço, A. (2012). A model of entrepreneurial intention: an application of the psychological and behavioral approaches. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19 (3), 424-440.
- Feola, R., Vesci, M., Botti, A. & Parente, R. (2019). The determinants of entrepreneurial intention of young researchers: combining the theory of planned behavior with the triple helix model. *Journal of Small Business Management*, 57 (4), 1424-1443.

- Fini, R., Lacetera, N. & Shane, S. (2010). Inside or outside the IP system? Business creation in academia. *Research Policy*, 39 (8), 1060-1069.
- Fischer, B.B., Marcondes de Moraes, G. & Schaeffer, P. (2019). Universities' institutional settings and academic entrepreneurship: notes from a developing country. *Technological Forecasting and Social Change*, 147, 243-252.
- Foo, M., Knockaert, M., Chan, E. & Erikson, T. (2016). The individual environment nexus: Impact of promotion focus and the environment on academic scientists' entrepreneurial intentions. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 63 (2), 213-222.
- Gartner, W.B. (1989). "Who is an entrepreneur" is the wrong question. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 13, 47-68.
- Giacomin, O., Jansen, F., Pruett, M., Shinnar, R., Llopis, F. & Toney, B. (2011). Entrepreneurial intentions, motivations and barriers: differences among American, Asian and European students. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 7 (2), 219-238.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hamidi, D.Y., Wennberg, K. & Berglund, H. (2008). Creativity in entrepreneurship education. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15 (2), 304-320.
- Hayter, C.S., Nelson, A.J., Zayed, S. & O'Conno, A.C. (2018). Conceptualizing academic entrepreneurship ecosystems: a review, analysis and extension of the literature. *The Journal of Technology Transfer*, 43, 1039-1082.
- Hisrich, R.D. & Peters, M.P. (2002). *Entrepreneurship*. USA: McGraw-Hill Irwin.
- Huyghe, A. & Knockaert, M. (2015). The influence of organizational culture and climate on entrepreneurial intentions among research scientists. *The Journal of Technology Transfer*, 40, 138-160.
- Katz, J.A. (1992). A psychosocial cognitive model of employment status choice. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 17 (1), 29-37.
- Kebaili, B., Al-Subyae, S. & Al-Qahtan, F. (2017). Barriers of entrepreneurial intention among Qatari male students. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 24 (4), 833-849.
- Kim, P.H. & Aldrich, H. (2005). Social capital and entrepreneurship. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 1 (2), 55-104.
- Klofsten, M. & Jones-Evans, D. (2000). Comparing academic entrepreneurship in Europe - the case of Sweden and Ireland. *Small Business Economics*, 14 (4), 299-309.
- Krabel, S. & Mueller, P. (2009). What drives scientists to start their own company?: An empirical investigation of Max Planck Society scientists. *Research Policy*, 38 (6), 947-956.
- Krueger, J. & Carsrud, A. (1993). Entrepreneurial intentions: applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship & Regional Development*, 5 (4), 315-330.
- Krueger, N., Reilly, M. & Carsrud, A. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15 (5/6), 411-432.

- Landry, R., Amara, N. & Rherrad, I. (2006). Why are some university researchers more likely to create spin-offs than others? Evidence from Canadian universities. *Research Policy*, 35 (10), 1599-1615.
- Lin, N. (2002). *Social capital: a theory of social structure and action (Vol. 19)*. Cambridge University Press.
- Liñán, F. & Chen, Y.W. (2009). Development and cross-cultural application of a specific instrument to measure entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33 (3), 593-617.
- Lowe, R.A. & Gonzalez-Brambila, C. (2007). Faculty entrepreneurs and research productivity. *The Journal of Technology Transfer*, 32 (3), 173-194.
- Lumpkin, G.T. & Dess, G.G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of Management Review*, 21 (1), 135-172.
- Manolova, T., Eunni, R. & Gyoshev, B. (2008). Institutional environments for entrepreneurship: evidence from emerging economies in Eastern Europe. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 32 (1), 203-218.
- Martin, S.L. & Javalgi, R. (2016). Entrepreneurial orientation, marketing capabilities and performance: the moderating role of competitive intensity on Latin American international new ventures. *Journal of Business Research*, 69 (6), 2040-2051.
- Meoili, M. & Vismara, S. (2016). University support and the creation of technology and non-technology academic spin-offs. *Small Business Economics*, 47, 345-362.
- Miranda, F., Chamorro-Mera, A. & Rubio, S. (2017). Academic entrepreneurship in Spanish universities: An analysis of the determinants of entrepreneurial intention. *European Research on Management and Business Economics*, 23 (2), 113-122.
- Moog, P., Werner, A., Howeling, S. & Backes-Gellner, U. (2015). The impact of skills, working time allocation and peer effects on the entrepreneurial intentions of scientists. *The Journal of Technology Transfer*, 40 (3), 493-511.
- Mosey, S. & Wright, M. (2007). From human capital to social capital: A longitudinal study of technology-based academic entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 31 (6), 909-935.
- Muscio, A., Quaglione, D. & Ramaciotti, L. (2016). The effects of university rules on spinoff creation: The case of academia in Italy. *Research Policy*, 45 (7), 1386-1396.
- Obschonka, M., Goethner, M., Silbereisen, R. & Cantner, U. (2012). Scientists' transition to academic entrepreneurship: Economic and psychological determinants. *Journal of Economic Psychology*, 33 (3), 628-641.
- Obschonka, M., Silbereisen, R., Cantner, U. & Goethner, M. (2015). Entrepreneurial self-identity: Predictors and effects within the theory of planned behavior framework. *Journal of Business and Psychology*, 30 (4), 773-794.
- O'Shea, R., Allen, T.J., O'Gorman, C. & Roche, F. (2004). Universities and technology transfer: A review of academic entrepreneurship literature. *Irish Journal of Management*, 25 (2), 11-29.

- Otache, I., Edomonyi Edopkolor, J. & Chinonso Okolie, U. (2021). Entrepreneurial self-confidence, perceived desirability and feasibility of hospitality business and entrepreneurial intentions of hospitality management technology students. *International Journal of Management Education*, 19 (2), 100507.
- Parker, S.C. (2018). *The economics of entrepreneurship*. New York: Cambridge University Press.
- Perkmann, M., Tartari, V., McKelvey, M., Autio, E., Broström, A., D'Este, P. & Salter, A. (2013). Academic engagement and commercialisation: A review of the literature on university-industry relations. *Research Policy*, 42(2), 423-442.
- Politis, D. (2005). The process of entrepreneurial learning: A conceptual framework. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 29(4), 399-424.
- Rodermund, S.E. (2004). Pathways to successful entrepreneurship: Parenting, personality, early entrepreneurial competence, and interests. *Journal of Vocational Behavior*, 65 (3), 498-518.
- Schlaegel, C. & Koenig, M. (2014). Determinants of entrepreneurial intent: A meta-analytic test and integration of competing models. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38 (2), 291-332.
- Sharma, P. & Chrisman, J.J. (1999). Toward a reconciliation of the definitional issues in the field of corporate entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 23 (3), 11-28.
- Stephan, P., Gurmu, S., Sumell, A. & Black, G. (2007). Who's patenting in the university? Evidence from the survey of doctorate recipients. *Economics of Innovation and New Technology*, 16 (2), 71-99.
- Storey, D.J. & Tether, B.S. (1998). New technology-based firms in the European union: An introduction. *Research Policy*, 26 (9), 933-946.
- Subramaniam, M. & Youndt, M. (2005). The influence of intellectual capital on the types of innovative capabilities. *Academy of Management Journal*, 48 (3), 450-463.
- Taras, V., Kirkman, B. & Steel, P. (2010). Examining the impact of Culture's consequences: A three-decade, multilevel, meta-analytic review of Hofstede's cultural value dimensions. *Journal of Applied Psychology*, 95(3), 405-439.
- Ucbasaran, D., Westhead, P. & Wright, M. (2008). Opportunity identification and pursuit: Does an entrepreneur's human capital matter? *Small Business Economics*, 30 (2), 153-173.
- Unger, J., Rauch, A., Frese, M. & Rosenbusch, N. (2011). Human capital and entrepreneurial success: A meta-analytical review. *Journal of Business Venturing*, 26 (3), 341-358.
- Vidal-Suñé, A. & Antoni, V.S. (2013). Institutional and economic determinants of the perception of opportunities and entrepreneurial intention. *Investigaciones Regionales-Journal of Regional Research*, 26, 75-96.
- Wright, M., Birley, S. & Mosey, S. (2004). Entrepreneurship and university technology transfer. *The Journal of Technology Transfer*, 29 (3), 235-246.
- Zampetakis, L. & Moustakis, V. (2006). Linking creativity with entrepreneurial intentions: A structural approach. *The International Entrepreneurship and Management Journal*, 2 (3), 413-428.

Zampetakis, L., Kafetsios, K., Bouranta , N., Dewett, T. & Moustakis, V. (2009). On the relationship between emotional intelligence and entrepreneurial attitudes and intentions. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 15 (6), 595-618.

Zampetakis, L., Gotsi, M. & Andriopoulos, C. (2011). Creativity and entrepreneurial intention in young people: Empirical insights from business school students. *The International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, 12 (3), 189-199.